

DUURZAAM

Uit het juiste hout

Hout is hernieuwbaar, een natuurlijke opslagplaats voor CO₂ en levert minder uitstoot op dan beton en staal. Wereldwijd pleiten architecten en ontwerpers daarom voor een houtrevolutie. Maar hoe kies je als consument voor verantwoord hout?

Liza Karsemeijer

Het oudste houten gebouw ter wereld staat in Japan, in het stadje Nara. Het is deel van het tempelcomplex Horyu-ji, dat vanaf de zevende eeuw werd gebouwd. Zo'n 1.300 jaar en tientallen aardbevingen later staat het oudste deel nog altijd overeind.

Het perfecte voorbeeld van hoe duurzaam hout kan zijn, vindt ontwerpster Marleen Boot (26). Ze studeerde in 2017 af met een collectie houten meubels van gecertificeerd, Nederlands essen-hout en bouwt sindsdien haar designmerk *bøøt* uit. Voor het ontwerp liet ze zich inspireren door Japan: ze maakt enkel gebruik van houten verbindingen zonder schroeven en spijkers. 'Daardoor zal het hout niet scheuren en gaan de meubels langer mee,' zegt ze.

Hout werd in de twintigste eeuw grotendeels vervangen door staal, steen en beton, maar wordt de laatste jaren steeds vaker genoemd als het bouw materiaal van de toekomst. Staal, steen en beton worden immers gemaakt van grondstoffen die op zullen raken. Daarnaast vergt de productie van deze materialen veel fossiele brandstoffen, wat de bouwindustrie wereldwijd verantwoordelijk maakt voor bijna 40 procent van de CO₂-uitstoot.

Hout daarentegen is een bouw materiaal dat zichzelf reproduceert. Daarnaast zijn bossen natuurlijke opslagplaatsen van CO₂: bomen halen het broeikasgas uit de atmosfeer en slaan het op in hun stammen tijdens de hele levensduur van het hout. Hout – zowel in zijn oorspronkelijke vorm als bewerkt, zoals verlijmd naaldhout – kan zich in

kracht meten met betonnen constructies, en is makkelijker te bewerken en sneller te monteren. Het klimaatneutrale Hotel Jakarta in Amsterdam, dat bestaat uit 176 modules met een houten draagconstructie, werd bijvoorbeeld in dertien dagen op locatie in elkaar gezet. En het kappen van bomen en het vervoeren en bewerken van hout kost veel minder fossiele brandstoffen dan bijvoorbeeld de productie van beton of staal.

We moeten dus minder beton, steen en staal gebruiken, en meer hout. Dat staat ook in het Grondstoffenakkoord, dat in 2017 door 180 partijen in Den Haag werd ondertekend. Maar om een houtrenaissance mogelijk te maken, moeten veel bomen worden gekapt. Dat hoeft geen probleem te zijn, als het op een verant-

woorde manier gebeurt, zo stelt het Wereld Natuur Fonds: selectief kappen met behoud van biodiversiteit, en in grotere hoeveelheden terugplanten.

Om consumenten te helpen een meubel of bouw materiaal van verantwoord hout te kiezen, zijn verschillende keurmerken in het leven geroepen: bijvoorbeeld van de Forest Stewardship Council (FSC), een organisatie die wereldwijd verantwoord bosbeheer stimuleert, en van het Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC), dat garandeert dat het hout uit een duurzaam beheerd bos komt. Maar juist die keurmerken blijken lang niet altijd een garantie voor een duurzaam en eerlijk productieproces.

In maart dit jaar publiceerde het Internationaal Consortium van Onderzoekersjournalisten in

39 internationale mediatitels (waaronder *NRC*) Deforestation Inc., een project over wat er allemaal misgaat in de keuringsindustrie van hout. Uit dat onderzoek blijkt dat 'fout hout' toch vaak een duurzaamheidsstempel krijgt. Keuringsbedrijven missen geregeld signalen die wijzen op ontbossing in beschermde natuurgebieden, houtkap in conflictgebieden en schendingen van mensenrechten.

Vorig jaar berichtte mensenrechtenorganisatie Save Rivers over Maleisisch hout met het PEFC-keurmerk dat naar Nederland wordt verscheept. Volgens Peter Kallang, voorzitter van de organisatie, kappen bedrijven op Borneo zonder toestemming hout op het land van inheemse bevolkingsgroepen, wat de biodiversiteit flink verstoort.

Zowel FSC en PEFC krijgen op

Keurmerkenwijzer.nl, een vergelijkingswebsite van kenniscentrum Milieu Centraal, een hoge score. 'Wij zien ze nog steeds als de enige internationale keurmerken die enige garantie bieden,' zegt Paulien van der Geest (49), expert duurzaam consumeren bij Milieu Centraal. 'Onze Keurmerkenwijzer is een benchmark die de criteria van de verschillende keurmerken met elkaar vergelijkt. De Keurmerkenwijzer biedt geen gouden standaard, maar laat zien wat de beste keuze is die op dit moment beschikbaar is.'

Dat dit soort misstanden kunnen ontmoeden, begrijpt Van der Geest. 'Maar het alternatief – ongecertificeerd hout dat niet te controleren is – is nog slechter.'

'Het heeft nog steeds zin om als consument op keurmerken te letten,' vindt ook Marieke Kamp-huis (41) van The Substitute, een

Designstudio bøøt maakt minimalistische, houten meubels, zonder schroeven of spijkers en van hout uit Nederlandse bossen

Het Nederlandse familiebedrijf Arco maakt al 115 jaar meubels en werkt uitsluitend met FSC-, PEFC en STIP-gecertificeerd hout

Het Finse merk Vaarnii maakt minimalistische meubels met een brutalistische twist van PEFC-gecertificeerd Fins dennenhout

platform voor merken en ontwerpers die zich inzetten voor een verduurzaming van de interieurindustrie. 'Er gaat veel geld om in de keuringsindustrie en er worden fouten gemaakt. Maar keurmerken helemaal opzij zetten, is niet de oplossing.'

Kamphuis denkt dat gecertificeerd hout over het algemeen de betere keus is. 'Als je in de bouwmarkt staat en kunt kiezen tussen wel of niet gecertificeerd, ga dan zeker voor die eerste optie.'

Maar vertrouw niet blind op keurmerken, zo adviseert ze. 'Ook het ontbreken van een keurmerk zegt niet alles: voor startende bedrijven is certificering duur.'

Haar belangrijkste advies is dus: blij vragen stellen. Waar komt het hout vandaan, wie heeft dit meubel gemaakt en onder welke omstandigheden? Kamphuis: 'Elk merk heeft tegenwoordig wel een statement op zijn website over wat het aan duurzaamheid doet, maar let op vage omschrijvingen als "groen" en "ecologisch". Als ze echt er-

mee bezig zijn, hebben ze concrete antwoorden.'

Er zijn ook andere zaken waarop je als consument kunt letten. Of het hout lokaal geproduceerd is, bijvoorbeeld. Marleen Boot werkt met Hollands Hout, de consumentenlijn van Staatsbosbeheer, waarvoor nooit méér hout wordt geogst dan er jaarlijks in de Nederlandse bossen groeit.

Hollands hout, dat een FSC-keurmerk heeft, wordt grotendeels als zaag- en emballagehout en plaatmateriaal gebruikt (87 procent). De rest van het hout wordt ingezet voor papier en als brandhout en biomassa.

Boot: 'Ik vond het belangrijk een uit Nederland afkomstig materiaal te gebruiken, want dat houdt de lokale natuur in stand en beperkt de transportkosten en -emissies.'

Het essenhout dat Boot koos voor haar meubels komt vooral uit Nederlandse polders: de boom groeit namelijk goed op vochtige, kalkhoudende grond. Ze laat haar meubels vervolgens maken in Nederlandse werkplaatsen.

'Door materialen van dichtbij

te halen en met lokale makers te werken, wordt een meubel ook persoonlijker. Ik hoop dat de koper zo meer waarde eraan hecht en zorgvuldiger ermee omgaat.' Naast Hollands Hout zijn er per stad initiatieven die lokaal gekapte bomen verkopen, zoals Stadshout en Hout van je Stad in Amsterdam.

De duurzaamste optie is om voor 'tweedehands' hout te gaan, zegt Kamphuis. 'Hout is een van de grootste afvalstromen in Nederland en ongeveer tweederde van het houtafval wordt niet gerecycled, maar verbrand. Dat is zonde.'

Zo zijn er in Rotterdam en Utrecht bij werkplaats Buurman gebruikte bouwmaterialen te koop. 'Maar ook op Marktplaats heb je zo een partij hout gevonden,' zegt Kamphuis.

Het belangrijkste advies dat Kamphuis en Van der Geest geven: kies het juiste hout en zorg dat het lang meegaat. Denk dus ook eens aan de houten meubels die al in huis staan: even schuren, lakken of verven, en ze kunnen weer jaren mee. **EW**